SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. CI. No. 101. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, MAY 28, 1994. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 28-го ТРАВНЯ 1994. Ч. 101. РІК CI.

Ю. МЄШКОВ НАДІЄТЬСЯ НА ПІДТРИМКУ ПАРЛЯМЕНТУ УКРАЇНИ

Симферопіль. — Як повідомила газета „Ізвєстія" з 26-го травня, президент Автономної Республіки Крим Юрій Мєшков виступив на кримській телевізії з різкою критикою Президента України Леоніда Кравчука. Мєшков назвав дії українського Президента „політичною агресією" і водночас висловив надію, що Кримові допоможе Верховна Рада України, яка, за його словами, „не вживала кроків, спрямованих на зруйнування державности Республіки Крим".

Найбільш невдоволений Ю. Мєшков тим, що під час переговорів урядових делегацій України і Росії в Москві 23—25-го травня, президент Росії Боріс Єльцин у телефонічній розмові з Л. Кравчуком погодився, що проблеми Криму — це внутрішні справи України. Водночас Мєшков висловив певність, що відмова керівництва Росії втручатися у кримські справи „є нереальною". Тому він, Мєшков, вживатиме усіх можливих кроків, щоб Росія відіграла ролю судді і помічника.

Міністер оборони Росії Павел Ґрачов в інтерв'ю кореспондентові „Інтерфакс" заявив, що ситуація у Криму не залишає Росію байдужою. Він також висловив надію, що Україна не оголосить війну Кримові, бо, на його думку, „якщо там почнеться збройний конфлікт, то це приведе до війни між східньою і західньою частинами України".

Зажурився Мєшков і тим, що Президент Кравчук може обмежити матеріяльну допомогу Кримові, який і так заборгував Україні 1.5 трильйона карбованців. Міністри економіки і фінансів в уряді Є. Сабурова висловили сумнів у доцільності кримської самостійности через економічну неспроможність. Не виправдав надії Мєшкова і О. Мороз, який сказав, що рішення проблем Криму „треба перевести в конституційне русло".

Кримська делеґація повернулася з Києва в ніч з 24-го на 25-го травня. Переговори з делеґацією України закінчилися домовленням про призупинення дії рішень Верховної Ради Криму з 20-го травня щодо відновлення конституції з 1992 року, і також дії указів Президента України, виданих після згаданої постанови кримського парляменту. Члени кримської делеґації зробили обережні заяви для преси, що в Києві вони „знайшли взаєморозуміння для дальшої праці" і що „є перспективи договірних відносин". Кримські сепаратисти розчаровані, але задоволене населення півострова, оскільки делеґації України і кримської автономії виявили розважливість і усунули можливість збройного конфлікту.

ТРИВАЮТЬ УКРАЇНСЬКО-КРИМСЬКІ КОНСУЛЬТАЦІЇ

Київ (УНІАР). — Тут у вівторок, 24-го травня, розпочалися консультації парляментської делеґацій України і Автономної Республіки Крим. Українську делеґацію очолив Борис Олійник, кримську Сергій Цеков. Зустріч відбулася за закритими дверима. У перший день ніякої домовлености не досягнуто через непоступливість кримської делеґації. Голова Кримської Верховної Ради Сергій Цеков звинуватив українських керівників у веденні протягом двох останніх років непослідовної політики щодо Криму. За словами Цекова, кримська Верховна Рада хоче стабільности у Криму, і в Україні, але висловив надію, що незабаром Крим приєднається до Росії разом з державою Україна. Керівник кримської делеґації настоює, щоб Уповноваження Україні делеґував Крим, а не навпаки.

Борис Олійник зазначив, що постанова Верховної Ради України про узгіднення кримських законів з законами України в 10-денний термін залишається в силі.

Обидві сторони погодилися, що повідомлення в засобах масової інформації не завжди відповідали дійсності. Погодилися також і в тому, що сепаратиські наміри в Молдові, Грузії, Азербайджані та Сербії не принесли людям нічого, окрім кровопролиття і розрухи.

Учасники зустрічі домовилися розглянути протягом трьох днів питання про призупинення дії актів, ухвалених парляментом Криму та Верховною Радою України і створити спільну робочу групу для ефективного розв'язання проблем Криму.

Керівник російського Центру прогнозування конфліктів Еміль Паїн, на відміну від інших експертів, не покладає вину за кризу лише на керівників України, але й на кримських політиків. Дії Мєшкова Паїн назвав „безвідповідальними" хоча б тому, що він змінив конституцію Криму напередодні відкриття курортного сезону, який міг би поліпшити економічну ситуацію в автономії. Тепер ніхто не хоче відпочивати в зоні військового напруження. Адже як відомо, що всі спроби відділення територіі закінчилися війнами в післякомуністичних країнах.

Деякі українські політики вимагають введення прямого президентського управління в Криму і звинувачують Л. Кравчука в тому, що він не зробив цього ще три роки тому. Кримська компартія відновлення кримської конституції з 1992 року розцінила як „передумову до порушення територіяльної цілісности України" і пов'язує загострення навколо Криму із спробами „деяких політичних кіл України, зокрема Кравчука", зірвати вибори і ввести президентське управління.

„Скасувати останнє рішення Верховної Ради Криму про відновлення кримської конституції 1992 року як антидержавне і антиконституційне, а також скасувати саму кримську автономію, яка є утворенням російської етнічної меншости на території України". — З такими вимогами звернулися до керівництва України учасники науково-практичної конференції „Державна ідеологія в сучасній Україні", організованої Всеукраїнським Товариством „Просвіта".

Серби не відходять від Ґоражде

Сараєво, Боснія. — Як інформує аґентство Ассошієйтед Пресс, сербські збройні формації відмовилися залишити демілітаризовану зону довкола мусулманського міста Ґоражде, вимагаючи, щоб першими звідти вийшли формації мусулманських урядових військ. Серби також не пропускають в Ґоражде спостерігачів ООН. Надходять повідомлення про збройні сутички між сербами і „голубими шоломами".

Командуючий миротворними силами ООН в Боснії генерал-лейтенант Майкл Ровз звернувся до боснійського президента Алії Ізетбеґовіча з проханням, щоб мусулмани першими згодилися на поступки і відвели свої війська від лінії протистояння. Покищо мусулмани не відповіли на цю пропозицію.

Тим часом у місті Нові Пазар в Сербії почався суд над 25 мусулманами, яких звинувачують у намірі силою зброї відірвати від Сербії мусулманський район Санджак. Прокуратура інкримінує їм підпільне створення збройних груп. Якщо це звинувачення буде підтверджене, кожному підсудному загрожує тюремне ув'язнення до 15 років. Суд викликав протести як з боку міжнародних правників, так і з боку сербських правозахисників. Всупереч законові, який дозволяє тільки тримісячне попереднє затримання, заарештовані чекали суду понад рік. Їхні адвокати пояснюють це тим, що беоґрадська влада довго не могла знайти суддів, готових судити невинних людей.

ВІДПУСТ ПРИ МОНАСТИРІ СВ. ЙОСАФАТА

Ґлен Ков, Н. Й. — Отці Василіяни запрошують усіх вірних на щорічний відпуст при монастирі св. Йосафата, який відбудеться у неділю, 5-го червня. Сповідь — від год. 8-ої ранку, о 9-ій — Св. Літургія в каплиці, в 11-ій год. — Архиєрейська Св. Літургія і Водосвяття, о год. 3-ій — Молебень подяки, благословення релігійних речей. Адреса монастиря: East Beach Drive, Glen Cove, N. Y., тел.: (516) 671-0545.

ЗСА СПРИЯЮТЬ ТОРГІВЛІ З КИТАЄМ

Вашінгтон. — У четвер, 26-го травня, президент Билл Клінтон вирішив відновити Китаєві торговельний статус упривілейованої країни без жодних передумов чи вимог. Він підкреслив, що разом з цим відкидає досі практиковану тактику вживати торгівлю, як засіб для пошанування прав людини.

Президент Клінтон оправдував своє рішення зростом важливости Китаю економічно і стратегічно, а також як потенціяльно великого ринку збуту для ЗСА.

Рішення Президента було кульмінаційною точкою довгих дебат щодо потреб ЗСА в світі та їх самозображення, як світового оборонця прав людини. Одначе у кінцевій аналізі економічні потреби таки перемогли. Хоча більшість підприємців уважає, що Б. Клінтон зробив правильне рішення, то багато осіб роблять йому закиди, що він гостро критикував у своїх передвиборчих виступах колишнього президента Джорджа Буша за те, що сьогодні зробив сам.

Хоча громадяни ЗСА добре розуміють економічні потреби своєї та інших країн і конечність взаємовідносин з таким потенціяльним ринком, як Китай, то все таки можна відчути нотки жалю та посмак гіркости, що ідеалізм став жертвою матеріялізму.

В АМЕРИЦІ

РІК ПІСЛЯ ТОГО, як могутня Міссісіпі та її притоки виступили з берегів і заподіяли величезні шкоди, окрема комісія державних експертів для розгляду причин повені пропонує Урядові президента Билла Клінтона цілком змінити тактику досі уживану корпусом військових інженерів у контролюванні цього природнього явища. На дотепер уживані тами і дамби (споруди у вигляді валів для захисту низин від затоплення) комісія пропонує випрацювати практичні пляни для приспішення евакуації загрожених теренів, перенесення підприємств і фарм на вищі терени та відновлення природних циклів повеней.

ЦЬОГО ТИЖНЯ у Ню Йорку проходить річна конвенція Республіканської партії стейту, на якій обирають кандидатів на наступні вибори. На цьогорічній конвенції республіканці нюйоркського стейту вирішили об'єднатися та обрати відповідних кандидатів, щоб кинути виклик на цьогорічних осінніх виборах демократам, зокрема таким, як Маріо Квомо та сенатор Патрик Мойниген. На пост губернатора республіканці разом з консерватистами підтримали кандидатуру стейтового сенатора Джорджа Патакі, а на місце сенатора П. Мойнигена обрано кандидатуру Бернадетти Кастро. Хоча ці кандидатури на думку демократів не є надто небезпечними для їхніх політиків, то аналітики радять їм взяти до уваги минулорічні політичні події в сусідньому стейті Ню Джорзі, де сьогодні губернатором є Крістін Тодд-Вітман.

ЗВІТУЮЧИ ПЕРЕД Сенатською комісією урядових справ Луїс Фрі, директор ФБІ сказав, що, хоча він не має конкретних доказів на підтрердження надходячих до нього звітів, кримінальні елементи-мафія в Росії крадуть ядерні боєголовки чи матеріяли для вироблення бомб. Директор американського ФБІ підкреслив, що ці звідомлення він трактує серйозно та намагається їх перевірити, бо на його думку це є прямою загрозою для ЗСА. Виступив перед комісією також Міхаїл Єгоров, керівник відділу контролі організованого злочинства російського міністерства внутрішніх справ, який підтвердив, що мафія в Росії намагається здобути згадані матеріяли, одначе російські військові бази є добре стережені. Л. Фрі та інші американські державні чинники побоюються, що за гроші мафія продасть будь-кому, а в тому і терористам, а це може стати небезпекою не тільки для ЗСА.

СЕКРЕТАР ДЕРЖАВНОГО департаменту Воррен Кристофер у середу, 25-го травня, скритикував заяву Ясіра Арафата про те, що закони Ізраїля більше не будуть зобов'язувати у Єрихоні та смузі Ґази. В. Кристофер, як і міністер закордонних справ Ізраїля Шімон Перез, уважають, що Я. Арафат не мав жодного права на таку заяву, закони в цих територіях може міняти тільки 24-членне тіло, що носить назву Палестинська національна влада.

У ТЕННЕСІ СТЕЙТОВА Рада швидшого звільненню тюремників у середу, 25-го травня, відмовила прохання Джеймса Ерла Рея, вбивці негритянського пастора-проповідника і оборонця громадських прав негрів у ЗСА о. д-ра Мартіна Лутера Кінґа, на швидше звільнення з ув'язнення. Своє прохання до Ради Дж. Е. Рей базував на постійному твердженні, що він не є вбивцем. А рішення ради вислухав разом зі своїм оборонцем адвокатом Вілліямом Пеппером.

СВОЇМ ПОТЯГНЕННЯМ і обіцянкою вкласти 500 міл. дол. у розбудову телевізійної мережі Фокс після того, як до неї приєднається 12 інших маловідомих телевізійних станцій, Роберт Мирдок власник згаданої телевізійної мережі, поцілив двох птахів одним камінцем. З одного боку він додав віри у краще майбутнє телевізійної мережі, а в той же сам час своїм поступованням створив неабиякий заколот на біржі, зокрема коли йдеться про цінні папери телевізійної мережі Сі-Бі-Ес, бо саме від неї відійшло найбільше — аж вісім — надавчих станцій до мережі Фокс, які впродовж останніх двох днів значно втратили на вартості.

У СВІТІ

НА ДРУГИЙ ДЕНЬ після запровадження економічних санкцій ООН проти Гаїті керівник військової гаїтянської хунти генерал Рауль Седрас привів усі свої війська у стан підвищеної бойової готовости. Тимчасовий президент республіки Еміль Жонассан виступив з відвертими погрозами на адресу опозиції, він остеріг, що суворих кар вживатиметься щодо кожної особи, яка дозволить собі „ображати військових". Спостерігачі передбачають, що гаїтянська влада невдовзі розпочне масові репресії проти всіх, хто незгідний з урядуванням хунти. Разом з тим, як пише американський журнал „Нюзвік", покликуючись на американську розвідку, генерал Р. Седрас і його найближчі помічники таємно випрацьовують варіянти втечі з країни.

НА ВУЛИЦЯХ РУАНДІЙСЬКОЇ столиці Кіґалі відновилися бої між повстанцями Руандійського патріотичного фронту і військами тимчасового уряду країни. Згідно з останніми повідомленнями, повстанці вже зайняли центр міста. Декілька гарматних набоїв вцілили в будинок місії ООН. У зв'язку з відновленням боїв відтягнено візиту в Кіґалі Ікбали Різи, особистого післанця генерального секретаря ООН. В сусідній Уґанді зонами лиха проголошені района вздовж узбережжя озера Вікторія. Щодня приплибом викидає на береги тисячі трупів — жертв міжетнічної бойні в Руанді. Місцеві уґандійці вже поховили понад 27,000 тіл, однак їхня кількість збільшується з кожним днем.

ЗІ ЗАЯВАМИ З ПРИВОДУ подій у Криму виступили президент Литви Альґірдас Бразавскас і міністерство закордонних справ республіки. В обох документах зазначено, що на основі міжнародного права, а також на підставі договору про дружбу і співробітництво між Литвою і Україною, Литва обстоює територіяльну цілісність України.

В ОСТАННІ ДНІ війська північних єменців відрізали Аден, столицю південноєменської „демократичної республіки", від головних нафтових родовищ країни, розміщених у провінції Гадрамавт, і взяли під свою контролю нафтовий реґіон на кордоні зі Савдійською Арабією, а також захопили місто Мтак, центр провінції Шабва військову базу, летовище, 50 танків і 400 гармат. Радіо Сани повідомило, що на бік північних єменців перейшло понад 2,000 вояків, які дотепер підтримували керівника півдня Алі Салема аль-Бейда.

ЄГИПЕТ НЕ МАЄ наміру посилати своїх вояків у Ємен. Про це заявив президент Госні Мубарак, підкресливши, що захоплення північноєменськими військами Адена буде потрактовано окупацією, не дивлячись на ту обставину, що північна і південна частини Єменської Республіки складають єдину державу. Відзначивши, що він песимістично дивиться на можливість швидкого розв'язання єменської проблеми, Г. Мубарак повідомив, що в телефонічній розмові з північноєменським лідером Алі Абдаллою Салехом запропонував негайно відвести війська від ліній фронту.

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР Ізраїля Їцак Рабін звернувся до лідера Палестинської визвольної організації Ясіра Арафата з вимогою, щоб той у письмовій формі підтвердив свою готовість дотримувати всіх точок угоди між Ізраїлем і ПВО. Повідомляється, що Ізраїль на 24 години заблькував в'їзні дороги в район Єрихону, де вже почала діяти палестинська адміністрація. Приводом до цієї акції стало роззброєння трьох ізраїльських поселенців палестинськими поліціянтами.

ПРЕЗИДЕНТ НІКАРАҐУА Віолета Харріос де Чаморро повідомила, що в наступному році зрезиґнує командуючий сандиністською народною армією Умберто Ортеґа. Він також підтвердив це повідомлення. В країні тепер випрацьовується законопроект про новий кодекс збройних сил, однак сандиністський генералітет сподівається, що й після У. Ортеґи збереже свій вплив в армії.

Розклад передавання „Години українських мелодій"

Вашінгтон, Д. К. — Передачу „Година українських мелодій" Романа Мариновича можна оглядати по телевізії в Чикаґо кожної суботи о год. 9:30 ранку і в неділі о год. 7:30 ранку — WBFT — TV, русло 234; в Ню Йорку кожної неділі о год. 5:30 вечора, WNYE — TV, русло 25; у Філядельфії кожної неділі о год. 8:30 вечора — WYBE — TV русло 35; у Львові, Україна — русло 32 — Міст. По радіо цю передачу можна слухати кожного понеділка о год. 8:30 вечора — станція WNYE — FM, 91.5. Адреса передачі: Ukrainian Melody Hour, P. O. Box 2257, Washington, D. C. 20013, телефон (202) 529-7606.

КОНЦЕРТ ВІДКЛИКАНИЙ

Ню Йорк. — Заключний концерт-маратон серії „Музика в Інституті", влаштованої УІА і запланований на суботу 4-го червня, не відбудеться.

Україна відмовила акредитацію російським журналістам

Київ (УНІАР). — Пресовий Центр Міністерства Закордонних Справ України дав пояснення з приводу поширеної інформації ІТАР-ТАСС про позбавлення трьох російських журналістів акредитації.

Голова пресової служби МВС України Юрій Сергеєв сказав, що керівництво телекомпанії „Останкіно" надіслало прохання про надання акредитації 28-ом російським кореспондентам. Міністерство Закордонних Справ України утрималося від надання акредитації трьом кореспондентам, які працювали на території України для телекомпанії „Останкіно": Юрію Селіванову з Одеси, Віталію Підченкові з Харкова і Генадію Кандаурову з Донецького. Усі вони є громадянами України і акредитації їх не позбавляли, оскільки вони її і не мали. Відмовлено їм у наданні акредитації за необ'єктивне, провокаційне висвітлення подій в Одесі, Криму та східній Україні.

За словами радника з питань інформації української амбасади в Росії Вадима Долганова, про своє рішення українська сторона повідомила міністерство закордонних справ Росії. Юридичні підстави для такого рішення дає закон України про інформацію та міжнародні акти.

Українській стороні неодноразово доводилося спростовувати фальшиві повідомлення в російських засобах масової інформації про нібито насильницькі дії українських військ, про їх величезні скупчення в Одесі та навколо Криму, що насправді не відповідає дійсності.

Економічний стан України турбує науковця з Києва

Дебата проф. Л. Кістерського (зліва) із Сергієм Хрущовим, (справа), сином колишнього диктатора СССР Нікіти Хрущова, на тему українсько-російських відносин. Модератор Ралф Беґлайтер, кореспондент телемережі Сі-Ен-Ен. Дискусія відбулася 14-го лютого ц. р. в Бравн університеті.

Джерзі Сиrі, Н. Дж. (О. Кузьмович). — Доктор економічних наук, професор Київського Державного Університету Леонід Кістерський — це видатна постать в економічному світі, відома не лише в рідній Україні, але й на міжнародному форумі. Тепер він на відрядженні в ЗСА від Фундації Е. Л. Віганда викладає у Бравн університеті в Провіденс, Р. Ай., у Центрі для розвитку заграничної політики, а при цьому бере участь постійно у різних конференціях і панелях. Треба справді дати признання членкам 113-го Відділу Союзу Українок Америки, що здобули такого визначного спеціяліста економічної ділянки для доповіді перед українською публікою Ню Йорку та околиці у п'ятницю 3-го червня. Завдяки організаторкам ми мали нагоду познайомитися із нашим науковцем.

Проф. д-р Л. Кістерський — фахівець в галузі міжнародних економічних відносин, є автором понад 80 наукових праць, в тому числі трьох монографій, сімох книжок, вісім міжнародних проєктів та численних статтей в різних країнах світу багатьма мовами. Він плинно знає англійську мову, як і російську, і володіє також французькою, що разом допомагає йому у його міжнародних наукових зв'язках. У 1977—82 роках працював у секретаріяті Конференції ООН з торгівлі та розвитку у Женеві, а у 1992—93 роках був засновником та головою в ранзі міністра Уряду, Національного Центру Здійснення Міжнародної Технічної допомоги Україні. В імені Уряду України провів успішні переговори та підписав перші в історії незалежної України міжнародні договори з окремими державами та міжнародними організаціями про надання Україні допомоги на десятки мільйонів долярів.

Хоча навчальний рік, в якому проф. Л. Кістерський є відвідуючим професором в університеті Бравн, вже майже кінчається, українці великого Ню Йорку матимуть вперше нагоду пізнати цю вмімкову постать на економічно-науковому по-

(Закінчення на стор. 4)

SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holydays by the Ukrainian National Association, Inc at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні
(202) 347-UNAW (202) 347-8631 (факс)

Postmaster: Send adress changes to
"Svoboda" 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку-$22.00, на 3 місяці $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси $1.00
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріали. Незамовлені матеріали повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою.
За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Вшануймо поляглих і померлих

З-посеред 10-ти т. зв. леґальних вільних від праці днів у році, День Пам'яті, званий також Днем Декорації, присвячений вшануванню поляглих вояків — в обороні своєї батьківщини, а ще частіше — просто у виконуванні свого вояцького обов'язку. Зчасом культ поляглих вояків поширився і на культ найближчих і найдорожчих членів родини, які відійшли і залишили по собі пустку, жаль, смуток і незаспокоєну тугу. Це суто людські почування, пов'язані з найкращими хвилинами в житті кожної людини, коли ще жили найдорожчі особи і з найсумнішими хвилинами, коли вони відійшли туди, відкіля уже нема вороття.

Культ героїв існував уже в найдавніших часах і він є однією з притаманних рис культури народу. У столицях різних західніх країн здвигнено пам'ятники „Невідомому воякові", це той, що його записують у військовій статистиці „Пропав безвісти". Він ще існує у статистиці, але є десятки і сотні таких, які згинули невідомо де і коли та які не залишили по собі навіть свого імени. Це той „Невідомий вояк".

Американський День Пам'яті відповідає Зеленим Святам у західній Україні, коли ще належала до Польщі між двома світовими війнами. Ще живуть одиниці (небагато вже їх, які тямлять, як щороку йшла релігійна „процесія" на Янівський цвинтар у Львові, щоб відправити Панахиду на могилах похоронених там вояків з часу боїв за Львів у листопаді 1918 року. Наче до традиції того святкування належало, що після закінчення релігійної відправи — зібрані почали співати „Ще не вмерла", а коли перейшли до „Не пора" — польська поліція починала розганяти зібраних, зчинялася метушня, декого арештували, а тоді був клопіт для батьків арештованих. Це вже давні часи, „Не пора" стало анахронічне, бо Польща була першою, яка визнала державність України і сучасне польське молоде покоління не знає, що його предки впевняли: „Без Львова і Вільнюса не може існувати Польща", — а втратила їх та існує.

День Пам'яті — гарний, але сумний. Людина за своєю щоденною працею, за обов'язками і турботами, за новими проблемами, що їх треба розв'язувати, зчасом якось привикає до нової дійсности, бо відомо, що „час — найкращий лікар". А коли прийти на цвинтар і стануть біля пам'ятника, що поставлений на могилі найдорожчої особи — людина з усією болючою силою відчуває свою самітність і своє безсилля. Немає нічого страхітливішого, як свідомість свого повного безсилля. Розумово кожний і кожна з нас знає, що смерть — це закон природи і що кожному і кожній це суджено, швидше чи пізніше, але невідхильно, обов'язково. Розум каже — одне, почування — друге і те почування болюче відзивається у День Пам'яті на цвинтарі, вкритому пам'ятниками. Християнізм та філософи, почавши від Сократа, Платона, Аристотеля й Діоґена по школу французьких екзистенціялістів повчали, що мертве — це минуле, це день вчорашній, а живе — це день сьогоднішній із плянуванням на день завтрашній. І що жива одиниця не є „сама для себе", а є частиною родини, суспільства, народу. Логічно й послідовно — не вільно засклеплюватися в собі, не бачити світу Божого поза собою. Егоїзм і еготизм — притаманні тільки дуже неґативним людським істотам, бо ті хиби вдачі заперечують призначення людини — бути корисною клітиною рідні, громади, народу. Актуалізуючи День Пам'яті — схилімо голови перед тими, які відійшли, не тільки, як вояки-герої, але й члени родини, як звичайні смертники. Але не забуваймо про наші обов'язки для громади, спільноти, для народу.

М. Мельник

А ЧОМУ Б НЕ ДВА ПРОЄКТИ КОНСТИТУЦІЇ?

III

І от тепер припустім, що в якийсь спосіб головним грачам на політичній арені вдалось досягти згоди про подання двох проєктів конституції під голосування. Воно не дуже тяжко дати кілька прикладів, де у дуже важних положеннях два проєкти в основний спосіб різнилибся.

Припустім, що ВР прийняла останній проєкт у такій формі, як він був опублікований. Назвім цей проєкт „А", а альтернативний проєкт з моїми суґестіями „Б".

А: „Держава створює умови для повної зайнятості працездатного населення..."

Б: Держава може виконати того роду зобов'язання тільки в пролітичній системі подібній до СССР, а не в демократичній державі.

А: „Право приватної власности на землю надається лише громадянам України...".

Б: Для кожного, хто розуміє вагу закордонних інвестицій в Україні, пропозиція в „А" є дуже погана.

А: Верховна Рада складається із 450 депутатів...".

Б: Друга дуже корисна можливість, це двопалатний парлямент, обговорюваний давніше в конституційній комісії.

А: До повновластей ВР належить „Призначення голови та сім суддів Конституційного Суду...". (Інших 7 суддів іменує президент).

Б: Президент пропонує ВР усіх 15 суддів на затвердження.

А: „Закон встановляє граничний розмір бюджетного дефіциту. Покриття дефіциту за рахунок емісії можливе лише як вийняток і тільки за дозволом ВР".

Б: Додається: Покриття дефіциту за рахунок емісії можливе лише за згодом двох-третіх членів ВР. Додається теж: „Президент має право вети на окремі статті бюджету".

А: Національний Банк України підзвітний ВР...".

Б: Національний Банк є незалежною установою. Президент подає кандидатів на президента і членів ради директорів банку ВР на затвердження.

А: Президент вибирається на п'ять літ а ВР на чотири.

Б: І президент і ВР вибираються в тому самому дні на чотири роки. Франція має багато непотрібних клопотів з системою в „А".

А: „Кабінет Міністрів підзвітний і відповідальний перед ВР".

Б: Уряду прем'єр-міністра немає і міністри підзвітні виключно президентові.

А: „ВР ...може виразити недовір'я прем'єр-міністрові, окремим членам Кабінету Міністрів або Кабінету Міністрів у цілому, що тягне за собою їх відставку".

Б: ВР затверджує міністрів, але звільнити їх може тільки президент.

А: „Судді Верховного Суду та Вищого Господарського Суду ...призначаються ВР...".

Б: Президент подає кандидатів в „А" на затвердження ВР.

А: „Генеральний прокурор ...призначається ВР за поданням голови ВР".

Б: Президент подає кандидата на генерального прокурора ВР на затвердження.

А: Місцеве самоврядування: велика територіяльна автономія.

Б: Обмежена територіяль на автономія.

Коли б пропозиція двох проєктів конституції стала конкретною можливістю, тоді хто знає, чи не було б краще, щоб вибори президента відбулися в червні. Підтримка проєкту конституції із сильною президентською владою урядуючим президентом є конче потрібна для її успішного проведення у життя. Під сучасну пору Президент Кравчук не тільки не має великої підтримки в народі, але за його каденції, як голова Конституційної комісії, він виказав надто велику склонність до компромісів. Коли б у червні вибрали Плюща — що є досить правдоподібне — тоді в тій справі він не тільки виступив би з новим мандатом від народу, але й з сильною особистою ініціятивою, тому що його політична філософія іде в напрямі сильної президентської політичної системи в Україні.

Ігор Лесик

КРАЇНА ПАРАДОКСІВ

Немає найменшого сумніву, що теперішня післякомуністична Україна є у стані глибокого політичного, економічного та суспільного хаосу. У всіх її галузях життя появляються ненормальні явища, які набирають забарвлення парадоксів. Оці нелогічності не лише спиняють нормальні процеси розбудови української держави, але й ставляють питання її незалежности у загрозливе положення. Тому не диво, що в українській спільноті по обох боках океану, яка ще так недавно сприймала з неописаною радістю чудо: воскресення України, — появилася тривога, песимізм і подекуди апатія. Одначе, коли ближче розглянути процеси політичного, економічного та суспільного переходу із неволі у большевицькій тюрмі народів до волі, дійдемо до висновку, що незважаючи на все — Україна має можливості не лише перейти важку кризу у всіх галузях життя, але й може стати багатою державою у Східній Европі.

Усі ці аномалії, з точки зору здорових демократичних систем, мають своє логічне вияснення, мають свої причини. Коли ж їх причини відомі, то можливо ці недоречності поборювати. Розгляд цих парадоксів треба почати від основи державної структури, від конституції. Досьогодні український Уряд користується моделем совєтської конституції, побудованої на комуністичній філософії, далекій від демократичних принципів. Ця конституція нині вигідна партократам, які оглядаються ще й далі на „серп і молот", і які є настільки короткозорі, що не бачать, як ідеологія комунізму йде на цвинтарище збанкрутованих ідеологій і що з нею вони підуть в історію неслави. Залишиться народ, який закоштував волі і до неволі, він більше не повернеться.

На жаль, у теперішньому суспільстві залишились „яничари" — продукт наполегливої 300-літньої політики Москви, що намагалася створити тип людини, яка була б психологічно залежна від неї, людину без національного обличчя. Це була її колоніяльна політика. На щастя, у людей є духові вартості незалежні від політичних умов, вони, на думку політологів, є біологічного характеру і їх з душі людини неможливо усунути. Це прив'язання до землі, — це своєрідний територіяльний патріотизм. Доказом цього була позитивна постава російського населення до незалежности України під час історичного референдуму. Правда, є ще області, які сліпо зорієнтовані на „старшого брата", але коли Україна стане на ноги (а це — в інтересі Заходу), вони отямляться, бо краща є свобода в українській державі як терор у московській державі, яким вона мусить користуватися, щоб контролювати в дійсності напівдике суспільство.

Сьогодні прямо неможливо точніше схарактеризувати духову атмосферу колишнього совєтського українського суспільства. Зате з певністю можна завважити спільні прикмети для всієї спільноти, це політична розгубленість, яка проявляється у молодій генерації у формі самолюбства та індивідуалізм у тих, які бажали б перейти до демократизму. Самолюбство у молоді відкидає усі національні аспекти життя оперті на минулому і майбутності. Ця ґенерація є аполітична, безнаціональна. Її духове оздоровлення вимагає надзвичайного зусилля від духово здорової частини суспільства. Індивідуалізм, який переслідував український народ через цілу його історію відзначився сьогодні у бажанні народу відійти від монопартійности та перейти до концепту многопартійности притаманного демократичним спільнотам. І тут вже народ переборщив, бо створив цілу панораму партій, аж 38.

Ці партії розділилися на три основні категорії: перша, це партія влади, яка є контрольована колгоспно-радгоспною елітою, червоними або „рожевими" директорами державних підприємств, місцевими Радами та представниками Президента і державної адміністрації. Друга категорія — це політичні партії, які діляться на правоекстремні, лівоекстремні, партії лівого центру, партії самого центру та партії правого центру. Третя категорія — це політичні об'єднання підприємців. Усі ці партії, кожна по своєму, інтерпретують гасла демократизму і пропонують програми теоретично побудовані в інтересах України за вийнятком тих, які більше вірять у свій власний або московський інтерес. Такий конґльомерат взаємно нетолерантних до себе партій є не лише парадоксом у кризовій ситуації молодої держави, — це небезпека в удержанні самостійности нашої держави. На щастя, народ виявив свій здоровий розум, керуючись в більшості у своїх рішеннях у виборах до Верховної Ради (ВР) не політичною приналежністю, а професійною кваліфікацією депутатів ВР. Тому є підстави думати, що нова Верховна Рада, маючи кваліфікованих депутатів застосує у своїх діях практичні арґументи й відкине політичну балаканину, як це було дотепер. Сподіємось, що тим разом об'єктивізм спрямований для добра держави буде провідним елементом у процесах урядування Верховної Ради.

Із серії політичних аб-

(Закінчення на стор. 3)

оСа

ШУКАЮЧИ ҐУДЗА

III

Прикра ситуація з правописом. Розбіжності й проблеми порозуміння, бо часами навіть деяким словам надано протилежного або відмінного значення, змінені закінчення у відмінках (щоб таким чином „зблизити" їх до російськомовного правопису), а нас змусити горіти зі встиду за безграмотність.

Але катастрофічного занепаду нема, бо хоч як нас століттями тиснули, нищили, наламували й калічили, однак не змогли ніякими силами нас здолати. Ми далі є на цій землі, навіть благо, що якісь інші. Однак ми далі йдемо дорогою прадідів і ніхто нам не закине, що ми є недостойними нащадками достойних предків, коли твердо і переконливо будемо дотримуватись принципу — рідне рідним буде завжди і всюди.

Сьогодні найважливішим — не тупцюватися на місці, а бодай маленькими кроками йти вперед, щоб усвідомлення й реальна дія „це — зробили, здолали, те — відвоювали — відстояли — додавало сил і енергії для нових здобуттів. Трошки ініціятиви, бажання, трошки власного мислення, а не очікування директив — їх часами нема звідки і від кого очікувати, якщо взяти під увагу, що у вищих інстанціях ще й далі сидять ті, що причаїлися й вичікують куди вітер повіє; сидять і навіть ті, хто свідомо шкодив нашій культурі й освіті, нашій ідеї в цілому. Знаю і розумію, що нелегко переводити зміни, коли на кожному кроці стільки перешкод, але малесенька перемога (у переможців і рани гояться скоріше) зробить дуже багато як для власного задоволення, так і для суспільного добра.

Ми багато надій покладаємо на молодь, а ще більше на нове покоління, яке й мислити має по-новому. Добра засада, але. Чула, що в молодших клясах вже впроваджено новий правопис, але певно ніхто не відповів чи це так. Старшоклясники, яким сьогодні по 13-15 років, на жаль, ще й далі не знають правопису букви „ґ". Дивно, що з вищих інстанцій освіти надходять „цидулки"-вказівки, що після слів „Домашня робота" чи „Диктант" вже не треба ставити крапки (?). Той, хто впровадив це, можливо краще знає, але чи спаде комусь на думку, щоб виділити на котрійсь лекції з мови тільки п'ять хвилин, щоб показати правопис літери „ґ". Часом дивуєшся пасивності чи навіть інертності деяких вчителів. Правда, Україна сьогодні мов човен в розбурханому морі. Але учитель — слово святе. Так до слова — моїх багатьох вчителів згадую з вдячністю.

Була й у мене проблема, коли за львівським звичаєм хотіла письмово „поґратулювати" з однієї оказії моїм знайомим. Взяло мені часу, щоб „намалювати" якусь карлючку, а в P.S. таки мусіла запитати чи впізнали вони ту літеру. Соромно і прикро.

...Найновіше, що прочитала — „Щоденник національного героя Селепка Лавочки". На обкладинці „Вечірня година", „спонзор видання — видавниче підприємство „Червона Калина". В коротенькій анотації зазначено „Видання в Україні здійснюється вперше. Друкується за виданням 1954 року". Як на перший погляд — зроблено добру роботу, „щоденник" справді вартує уваги читача, а тим більше в Україні, де історія Дивізії ще й далі „біла пляма". Однак є одна „шпарґа" чи новий „ґудз" — якщо воно перевидається з якогось видання, що не було кориговане в Україні за „новими" (читай совєтськими) правилами, тоді певним є той факт, що літера „ґ" в ориґіналі неодмінно була на своєму місці — в назвах. Якщо вже поминути всі на світі українські „зачіпки", то вже не зневажаймо інших народів. Бо хто-хто, а німці просто залюблені в літеру „Ґ" — починаючи від власних імен Ґутенберґ, Ґетте, Ґрімм, Ґертруда і Ґотфрід до назв міст, вулиць, страв і т.д. Те ж саме стосується й військових термінів „ґраната", „ґарнізон", „ґвер", „баґнет". У цих та багато інших словах літера „ґ" мусить бути і крапка! Не зайве сказати, що національний герой Лавочка мав пригоди в місті Гайделяґрі, а не Гайделагрі як подано в згаданій книжці. Чия в тому вина, що така халепа?

Так, ніби між іншим — вживати літеру „ґ" нам диктує життя. За давнім прислів'ям: „Скільки знаєш мов, стільки разів ти людина". Українцям в Україні (в більшості) покищо судилося бути тільки раз людиною. Як зазначила вище англійська, німецька та багато інших мов світу в своєму правописі мають ці принципово відмінні літери. Окрім того практикування вжитку літери „ґ" в українській мові значно улегшить засвоєння іншомовних слів з принциповою вимовою як „go", „great" аж до „Gloria".

Обороняймо кожне наше право на ділі — від найменшого до найбільшого. Не будьмо байдужими і лінивими, як також і дрібничковими. Думаймо маштабно, а не вузькими категоріями. Лише в цей спосіб розв'яжеться бодай один ґудз штучно створеної української меншевартости.

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про торгівлю невільниками

Коли дехто з читачів здивується надто гострим заголовком цієї „О-КИ", то зараз доведу, що це сьогодні не лише можливе, але відбувається на наших очах та із нашими співвітчизниками, які раз-у-раз потрапляють в руки безсовісних людей.

До нашої редакції приходить щоденно багато листів з України, або від осіб, що тепер тут живуть із різними проханнями, питаннями, а не рідко просто із криком розпачу. І так саме тепер маю в руках два такі листи сповнені болем, які хочеться подати до загального відома з надією, що хтось може і перешле цей фейлетон в Україну і перестереже наших краянок перед визискуванням їхньої надії чи наївности. Як пишуть авторки листів, (прізвищ яких тут подавати не будемо) їх спосіб, у який дісталися вони до ЗСА є абсолютно ідентичний. В Києві хитрі жиди створили „фірму", яка оголошує набір українських жінок до домашніх робіт у ЗСА. Користуючись тим, що матеріяльна ситуація багатьох жінок змушує заробити в якийсь спосіб декілька долярів, а не мають вони коштів на те, щоб купити квиток на літак до ЗСА, то „фірма" їм його купує, але зате після приїзду така жінка мусить принаймні місяць працювати безкоштовно, щоб повернути „позичені" гроші на квиток, а відтак ще півроку спритні „організатори" забирають рівно половину місячної платні. Отож, один тиждень заплату дістає така робітниця, а другий тиждень гроші забирає цей, що купив їй квиток і знайшов працю. Так „заробляється" півроку принайменше. До того ці жінки дістаються переважно до жидівських або американських домів, де від них вимагають праці сім днів на тиждень „нон стоп", без відпочинку.

Ось, що пише одна із таких сучасних рабинь: „Працюю з 7-ої ранку до 9-ої вечора, не присідаю ні на хвильку, бо мене попередили, що не можна сідати. Стомлююсь страшенно, плачу кожного вечора. Телефону вживати мені не можна. Благаю, поможіть!.."

Так потрапляють тепер у пастку наші українські жінки, які стараються приїхати сюди, щоб принаймні частково поправити стан перманентної економічної кризи, в якій вони та їхні родини находяться. Коли взяти до уваги, що пересічна платня жінки з університетською освітою становить тепер в Україні 10 дол. на місяць, — тож мусимо зрозуміти, що хапаються вони кожної рятункової стеблинки, яка дасть можливість заробити тих кілька соток долярів для своїх найближчих аби допомогти родинному бюджетові. Коли вони одні за одними потрапляють в такі тенета, а також не кращі хоч не чужі, а рідні — українські, то чи не є це подоба сучасного невільництва? Знаю з оповідань про таких, що приїхали тут не через таку жидівську „фірму" як ця у Києві, але самі, або через родинні зв'язки, щоб працювати домашніми служницями в українських родинах, що часами вони не мають багато легшого життя бо також їхні хлібодавці трактують наймичками, які мають працювати сім днів на тиждень, яких можна визискувати, не завважувати їхніх „овертаймів" і поштуркувати в дуже невибагливий спосіб, навіть дітьми. Чи забувають притому деякі із „пань добродійок", що виросли тут у ЗСА, що в не одної мама, батько чи інші члени родини попереднього покоління розпочинали своє життя „переміщених осіб", саме так само як домашні помічниці, прибиральниці чи сторожі?

Потрапляють у пастки несовісних організаторів мистецьких виступів також різні театральні і музичні ансамблі, спортові дружини, актори, режисери, малярі чи інші фахівці, які у розпачі браку заробітку в Україні, безперебору довіряють кожному „менеджерові", що їм наобіцює допомогу в Північній Америці, щоб відтак не дотримати ні одної обіцянки і залишивши таких людей без зароблених грошей, кинути на призволяще. Аж лице паленіє, що тут уже не чужий, а українець — українця може так без викидів совісти використовувати, знаючи, що приїжджі не можуть ані боронитися ані кликати адвоката, щоб заступав їх права.

Не вірите? Поспитайте лише знайомих, а розповідять вам принаймні декілька таких випадків з кольоровими подробицями. Не завжди вони такі трагічні у своїх наслідках, як у цих сучасних невільниць із домашньої прислуги, але всі вони дуже сумні і прикрі. Скільки вже мистецьких груп чи окремих осіб приїздило — сюди зваблені обіцянками виступів, розголосу і добрих заробітків, щоб відтак не мати де жити і що їсти. Саме такі сумні факти примусили Канаду ввести тепер строгі правила на ґастролі мистецьких груп чи окремих виконавців з України. Але, навіть, коли це питання найде відповідну леґальну розв'язку там, то тут в ЗСА використовування мистців, а вже найбільше тих жінок — домашніх „невільниць", кличе „о помсту до неба", а милосердя для покривджених.

О-КА

Українці Ню Джерзі співпрацюють з К. Вітман

Джерзі Ситі, Н.Дж. — В газеті „Волл Стріт Джорнал" недавно з'явилася стаття, у якій зазначено, що губернатор стейту Ню Джерзі Кристін Тодд-Вітман дотримaлася своєї передвиборчої обіцянки і зменшила податки. Під час передвиборчої кампанії у жовтні 1993 року К. Вітман, виступаючи в готелі Іст Бранзвик, пообіцяла зменшити податки на п'ять відсотків а коли стала губернатором, зазначає автор статті, відразу зменшила їх і не від дня свого вступу на посаду губернатора, а з 1-го січня 1994 року. Крім того, вона підготувала проєкт бюджету на 1995 рік, у якому передбачила зменшення податків ще на 10 відсотків.

Українка Ніла Хейлик вітає Кристін Т. Вітман з обранням на губернатора. Н. Хейлик закінчила психологічний факультет Раттґерського університету, працює видавцем у фірмі Рід Референс і брала активну участь у виборчій кампанії губернатора Ню Джерзі.

Працюють над зменшенням податків і інші губернатори-республіканці, наприклад, в Арізоні губернатор Файф Саймингтон зменшує податки уже три роки підряд. Губернатор Каліфорнії Піт Вілсон запропонував бизнесам податковий кредит 1,000 дол. за кожне новостворене робоче місце. Губернатор стейту Массачусетс Віліям Велд теж зменшував податки в останні три роки, а нещодавно запропонував взагалі звільнити від податків усіх громадян з малими доходами. Губернатор Місісіпі Кирк Фордіс запропонував зліквідувати податок на прибуток капіталовкладень компаній стейту. У Південній Каролайні губернатор Керрол Кемпбел зменшив корпоративний податок, податок з доходів, а тепер запропонував податкові пільги для родин з дітьми.

Щоправда у стейті Пенсильванія податок змешив і губернатор-демократ Роберт Кейсі. Однак інші демократи, в тому числі і сам Президент Билл Клінтон, постійно твердять про необхідність підвищити податки. Тільки так, на їх думку, можна здійснити реформу системи охорони здоров'я та велферу. Крім того, демократи постійно збільшують апарат чиновників, що також тягне за собою збільшення податків.

Республіканка Кристін Вітман, навпаки, зліквідувала у свой адміністрації два відділи і продала кілька стейтових підприємств, в тому числі й телевізійну компанію. „Коли фінансові джерела обмежені, — сказала вона, — не варто вимагати від платників податків все більше, і більше".

Культура і молодь

В Тернопільському Педагогічному Інституті відбулася науково- практична конференція „Духові скарби українського народу в житті молоді", присвячена п'ятій річниці заснування Товариства „Вертеп". В праці конференції взяли участь науковці та мистецтвознавці з усіх регіонів України.

Зі словами привітання до учасників конференції звернулися представники духовенства та урядових установ міста. Цікавими були доповіді мистецтвознавця з Києва Лідії Орел „Проблеми збереження етнокультурних джерел України", заслуженого майстра народної творчости України Дмитра Пожоджука „Товариство ‚Вертеп' — носій подільської культури", отця Романа Кузьменка з Тернополя „Єдність християнської і народної обрядовости як фактора духового збагачення молоді", виступи Валерія Сиротенка з Донбасу „Ознайомлення зі звичаями та обрядами Слов'янщини — могутній фактор формування національної української свідомости", Андрія Криськова з Кам'янця-Подільського „Національна школа і духовна спадщина українського народу", Олега Кірашука з Коломиї „Роль звичаїв та обрядів у вихованні молоді", Володимира Перчилла з Вінниці „Місце віри в структурі духовости", Ростислава Семківа з Тернополя „Актуалізація вертепного дійства у наш час".

В рамках конференції в Тернопільській обласній фільгармонії відбувся концерт Товариства „Вертеп", а в обласному музеї відкрилась велика оригінальна виставка етнографічної колликції Товариства „Вертеп". Конференція прийняла відповідні ухвали та рекомендації з обговорюваних питань.

Віктор Кметик

Допомога американських лікарів Україні

Однією із найбільш приємних несподіванок для наших денверських українців була зустріч з американськими лікарями з Кольорадського університету, що відбулась у квітні у ґалерії Мошинських. Відділ СУА запросив їх поділитись враженнями з поїздки в Україну та їхніми плянами на майбутнє. Ця група із шести чоловік під назвою „Надія" перебувала у 1993 році два місяці в Україні. Вони відвідували лікарні у Києві та Львові. Завданням їх було вивчити наслідки Чорнобиля (вони мали змогу там бути), а також поділитись своїм досвідом з українськими лікарями, вивчити їх потреби та передати їм медичне устаткування та ліки на 250,000 дол.

Враження д-ра Ріфса та його дружини були подані з гумором і теплотою, що приємно впливало на всіх присутніх. У травні на запрошення групи „Надія" до Денверу приїхала лікарка з Києва Світлана Гусева. Про її перебування тут коротко згадувала місцева газета та одна із телепрограм. Метою приїзду С. Гусевої було ознайомлення із сучасними методами лікування у медичному інституті Кольорадського університету. Під час перебування вона також прочитала декілька лекцій, в яких поінформувала про стан здоров'я населення України, про вплив Чорнобиля та про потреби українських лікарів у професійній літературі, ліках та медичному обладнанні.

Безкорисний вчинок американських лікарів, які у вересні знов плянують їхати в Україну, зворушує нас і одночасно дуже радує, що не тільки українська громада, а теж і люди, яких нічого не єднає з Україною, все частіше і частіше беруть участь у допомозі Україні.

Оля Ярема-Винар

Країна...

(Закінчення зі стор. 2)

сурдів, тим разом спричинених ультраліберальним Урядом ЗСА та московськими імперіялістами, — це доповнення ядерного арсеналу Москви ядерними ракетами приналежними до України. Жахлива нуклеарна зброя — це загроза для всього людства і вона мусить бути знищена, але переносити її з місця на місце, ще й до того передавати її в руки тих, які ще далі тримаються думки, що „совєт на цілий свєт" — є парадоксом. Нерішучість українського Уряду у розв'язці — проблем Криму та Чорноморської фльоти можна також сміло зарахувати до аномалій.

Важка економічна ситуація внаслідок неспроможности або навмисної байдужности українського Уряду до реформ необхідних до переходу до вільного ринку, закріплення приватної власности, введення української валюти і т. д. — створила незлічиме число недоліків, нелогічностей, які можна виправити лише наполегливою акцією добрих економічних спеціялістів, включаючи економістів з діяспори. У цій складній економічній еволюції, яка у великій мірі є основана на психологічних факторах, провідною ідеєю народу мусить бути, на мою думку, скріплення національної самобутности, почуття прив'язання до рідної землі і практичний патріотизм.

Вкінці прикрі духові парадокси, слабості. Абсолютна більшість українців не вживає своєї рідної мови, а послуговується мовою своїх історичних гнобителів. На чужих землях таке явище можна пояснити асиміляцією до домінуючого народу. Але у своїй власній державі асимілюватись до 20 відс. російського населення — це абсурд. Єдиний тут лік на такий парадокс — це енерґійна українізація.

Кінчаючи свій есей, хочу звернути увагу на фундаментальний чинник необхідний до нормального розвитку держави і нації. Це сильна інтелектуальна, патріотична еліта. Україна не може опиратись на колгоспній, адміністративній чи директорській без національного обличчя еліті. Наша держава мусить мати висококваліфікованих фахівців, дійсних патріотів відданих інтересам України у всіх її політичних, економічних та культурних аспектах буття. Таку еліту дає Україні Києво-Могилянська Академія та невелика група українських письменників, поетів та інших мистців, які вже не раз доказали свою відданість українській справі. Їм українська діяспора може допомогти. Не забуваймо, що коли у народі є здоровий національний дух, коли песимізм і апатію заступить візія могутньої української держави, тоді й буде легко побороти теперішні парадокси життя.

У пам'ять Я. Полянського

Життя як сон. Оце неначе у сні згадую не лише мою рідну сторону, але також моїх дорогих друзів. Сторону, в якій починали в'язатися нитки мого життя. Друзів, з якими формувалася моя духовість. Згадую минуле з незмірною любов'ю — свої переживання, які увійшли в кров. Ці переживання відсвіжуються, коли якась подія там десь, далеко, змусить призадуматися, і, як у кадрах фільмових картин, пригадується минуле.

У кожної людини своя доля і своє призначення. У одного це призначення помітніше в осягах, у інших менш помітне. Одних людей, що відходять з цього світу, пам'ятається довше, а інших забувається дуже скоро. І тут не грає ролі, що всім їм співаємо на прощання „Вічную пам'ять і ця пам'ять залишається в перспективі часу різною. Однак є люди, які своєю винятковою особистістю записалися в пам'ять на тривало, своїми подвигами і працею, і згадуємо їх невимушено з великим сантиментом, приємністю, любимо у своїх думках до них повертати. Повертаю своїми думками сьогодні до мґра Ярослава Полянського, велич якого за життя може не повністю доцінено.

Повертаючи до цієї шляхетної людини, не вірю в його фізичну смерть. Свідомість не хоче і не може погодитися з фактом, що він помер, що його вже немає і не буде серед живих.

Маестро Ярослав Полянський, як визначний диригент, дослідник і вчений української пісні і музики, буде жити в своїх творах чинах, думках, відкриттях і винаходах так, як живуть визначні мистці, філософи, учені, політики в серцях народів. Цю „несмертельність", на яку заслужив собі своєю працею Ярослав Полянський, є притаманна не лише „великим" мужам і героям. Вона також притаманна усім чесним людям, які своїми добрими ділами вписалися в пам'ять інших.

Наперекір смерті огонь і дух мґра Ярослава Полянського живе не лише в пам'яті хористів, яких він научав мови нашої пісні. Вона живе також серед українських численних учителів, яких він научив передавати красу нашої пісні, відчути в цій пісні кипучу пристрасть наших предків, їх любов, їх радість і їхнє горе. Будучи разом із Ярославом Полянським в Перемишлі на курсі вчителів і на вишкільному таборі хору „Журавлі", я відчув, наскільки він у свою роботу вкладає свою душу і серце. Чим для нього є наша пісня, яка не лише розважає, але, як часто повторював, розбуджує і розвиває почуття любови до рідного краю, пориває і захоплює високими ідеями добра, правди і краси.

Мґр Ярослав Полянський належить до виняткових постатей в житті українців у Польщі. Він надзвичайно умів піснею підкреслювати найголовнішу ціль понижуваних і дискримінованих своїх братів. Він цією піснею вмів виховувати і демонструвати тісний духовний зв'язок з Україною, з усім українським народом. Він надзвичайно у своїх програмах вмів наперекір деяким „рідним" сепаратистам об'єднувати Лемківщину з іншими українськими реґіонами в Польщі і вплітати її у вінок загальноукраїнської культури. Йому українська громада завдячує успішні українські фестивалі пісні, музики і танцю, що проходили від Сянока і замандрували аж до Сопоту. Неодноразово покійний Ярослав мріяв, щоб ці фестивалі повернулися в рідні етнічно-українські території в Польщі. Його любов до рідної пісні можна передати словами Романа Купчинського: „Пісне, велична рідна пісне! Розправ свої високолетні крила. В великий день! Без тебе серце в грудях трісне!"

Так, пригадую собі його огонь, який палахкоче у багатьох серцях. Він вперто йшов до своєї, визначеної в безсонних ночах, мети, не станув в половині дороги, а мимо залякувань і погроз осягав повну завершеність своїх завдань. Це був працюючий і відважний талант, який залишив тривкі цінності в свідомости не лише нашого народу.

Мґра Ярослава Полянського я пізнав в перші роки діяльности УСКТ. Від перших днів нашого знайомства відчувалося велику внутрішню силу, музично-творчу енергію, яка вже тоді впливала на близьке йому оточення. Після завершення студій у Варшаві, Ярослав повністю віддався професійній праці для добра свого народу, працюючи музичним інструктором при ГУ УСКТ у Варшаві. Вистачало зайти на вул. Ченяковську, де містилися бюра УСКТ, відчинити двері і побачити усміхнене і привітне лице Ярослава. „Здоров, що там в Перемиській Україні?" — питав, пригладжучи своє чорне волосся рукою, вдивляючись глибоко лемківськими допитливими очима.

Страшно подумати, що його вже немає і що цього факту не можна ані заперечити, ані скасувати. Я мав надзвичайно догідні умови неодноразово щиро говорити із Ярославом. Живучи в Перемишлі, він часто під час свого службового відрядження ночував у мене вдома. Ми разом їздили на українські фестивалі до Свидника в Чехословаччину. Мені особисто пощастило обвозити по Лемківщині власним автом через три тижні Ярослава, який записував на магнітофон лемківські пісні, а після музично-мовного упорядкування вони були друковані в газеті „Наше Слово".

Повертаючи до нашої пісенної скарбниці, ми часто пишаємося: „пісенна Коломия", „найкращі в світі українські пісні", „співуча Лемковина", але коли прийдеться конкретно показати і удокументувати нотним матеріялом, показується, що публікацій з цього терену не так багато. Тут конче треба згадати польського етнографа XIX століття Оскара Кольберга, який при допомозі Польської Академії Наук видав чотири великі томи „Покуття", і з них силасиленна наших пісень виконується нашими сусідами, як їхні рідні. В цю чотиритомну публікацію увійшли пісні Перемищини, Холмщини і Волині, цю працю конче треба ревіндикувати для документації не польської, а української культури і над нею, як мені відомо, працював покійний композитор Ярослав Полянський. Конче треба зверифікувати його дослідницькі роботи, статті, зібрані ним численні пісні і видати окремою книгою. До цієї книги повинні ввійти численні рецензії із діяльности композитора Я. Полянського.

Мґр Я. Полянський своєю постаттю мовби сполучує дві різні епохи. Минуле і сучасне хорове мистецтво. Багатогранна тематика від церковних мелодій із найдавніших часів аж до сучасної музики і пісні. Колосальна заслуга Ярослава полягає в тому, що він не гонив за порожньою, як то кажуть, славою, за перекручуванням чи переписуванням готових мелодій, і не підставляв під них свого прізвища. Високоосвічений наш мистець Ярослав здобув собі міжнародну славу своєю скромністю. Дбав і збирав, упорядковував й старався популяризувати через виконавців і за допомогою газети „Наше Слово" перлини українського фолкльору, аби цей справжній скарб народного генія був доступний якомога ширшим колам, аби на ньому навчалося, черпало наснагу й прилучалося до животворних джерел прекрасного не одне покоління людей.

Популяризуючи нашу українську пісенно-музичну культуру, Ярослав Полянський доїхав у Польщі до найбільш віддалених закутків, де живе часто лише декілька наших родин. Його виступи пам'ятають всі країни Европи, включно із Україною. Пам'ятає його виступи і американський континент, побував він два рази і в „українському Торонто".

Всюди Ярослав залишав по собі захоплення і глибоку вдячність. Це був мистець зразковий, тонкий знавець пісні і музики, якому прийшлося працювати в одному з найтяжчих історичних моментів в житті українців у Польщі.

Не раз він говорив: „Мало любити Україну в сприятливих умовах, на словах, її треба любити з глибини душі в найтяжчий для неї період своєю конкретною діяльністю". І коли усвідомлюємо собі, що його вже немає серед живих, глибокий жаль витискає сльози з очей. Цей мистець-воїн перебував на першій лінії фронту визволення української людини з рабської неволі.

В некрологу амбасади України в Польщі, що був поміщений у газеті „Наше Слово" з 17-го квітня 1994 року, сказано: „Ярослав Полянський — це ім'я нашої гордости й витривалости, це ім'я нашої журавлиної ніжности й вірности рідній землі. Це також ім'я нашої скорботи сьогодні. Вічна пам'ять!" — каже Йому нині Мати Вкраїна, якій він присвятив свій талант. Слава його — трудна і заслужена".

Він помер на 64-му році, ціле своє життя віддавши на службу українській пісні. Похоронено його під Варшавою ,в Отвоцьку, 15-го березня 1994 року. В цей день в намірені його душі в церкві св. Миколая в Торонто о. Богдан Винницький, при участі численних друзів покійного, правив жалібну Богослужбу. У глибокій жалобі прощали друзі українського воїна-мистця, що в бою життя своє зложив. Молились і просили: подай йому, Милосердний Боже, Царство Небесне.

Молились і немов чули через океан, як друзі Ярослава, прощаючись з ним, сиплять землю на його домовину, немов чули його голос: „Працюйте, не спочивайте! Ідіть впевнено до нашої мети, свій вогонь естафетою передаю вам, нехай ніколи він серед вас не гасне!"

Нехай цей огонь горить у кожному з нас!

Ярослав Стех

В АДЕНІ, СТОЛИЦІ еменського півдня, який недавно відділився від північної частини держави, проголошено, що президентська рада вибрала свого голову. Ним став генеральний секретар ЦК Єменської соціялістичної партії Алі Салем аль-Бейд. Уряд очолив колишній прем'єр-міністер єдиного Ємену Гейдар аль-Аттас. Єменський південь відтепер називає себе Демократичною республікою Ємен. Тим часом північні еменські війська з двох боків наступають на Аден. Радіо Адену повідомило, що іракський президент Саддам Гуссейн допомагає північним еменцям зброєю і військовою технікою.

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

У списку членів Ювілейного комітету для відзначення 50-річчя УГВР через недогляд нашого коректора пропущено такі прізвища:

Р. АНДРУШКІВ, О. БАЛАБАН, Я. КЛИМ.

ДІЛОВИЙ КОМІТЕТ

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ім. ШЕВЧЕНКА в АМЕРИЦІ
ділиться сумною вісткою, що 27-го березня 1994 р. на Фльориді, на вісімдесят першому році життя помер

✝

бл. п.

д-р ПАВЛО СЕНИЦЯ

член-кореспондент Історично-Філософічної Секції НТШ, історик церкви, автор праці „Світильник Істини".

Похоронений у Чикаґо, Ілл.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

УПРАВА НТШ і
Історично-Філософічна Секція

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ім. ШЕВЧЕНКА в АМЕРИЦІ
ділиться сумною вісткою, що 3-го квітня 1994 р. на 98-му році життя помер у місті Суперіор, стейту Висконсин

✝

бл. п.

д-р Василь Галич

дійсний член Історично-Філософічної Секції НТШ і дослідник українського поселення в Америці.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

УПРАВА НТШ й
Історично-Філософічна Секція

НЮЙОРКСЬКА ОКРУГА УНСОЮЗУ

ділиться сумною вісткою зі своїм українським громадянством і членством, що у вівторок, 10-го травня 1994 р. відійшов у вічність довголітній секретар Округи Ню Йорку

✝

бл. п.

МИХАЙЛО ЮЗЕНІВ

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися 12-го і 13-го травня 1994р.

Тлінні останки спочили на українському православному цвинтарі св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н.Дж.

Дружині і синам з родиною висловлюємо щирі співчуття.

УПРАВА

МІНІСТЕРСТВО ЗАКОРДОННИХ справ комуністичної Північної Кореї оприлюднило заяву, в якій висловлюється готовість країни „протистояти будь-яким зовнішнім спільним воєнним діям при чільній ролі в них З'єднаних Стейтів Америки". Заява гостро засуджує призначені на кінець травня — початок червня військові маневри Рімпак-94, під час яких ЗСА, Японія і Південна Корея зформують єдину групу військ і випрацюють тактику спільної оборони від умовного ворога. Пйонґянґ трактує ці маневри аґресивними щодо Північної Кореї і остерігає, що „республіка таким чином змушена відмовитися від дотримання угоди про перемир'я на Корейському півострові".

Економічний...

(Закінчення зі стор. 1)

лі та послухати його думок на тему економічного положення України.

Але цікавість журналіста не узнає довгого вичікування і тому за згодою проф. Л. Кістерського, ми поставили йому вже тепер декілька питань, на які він дав відповіді.

— Пане професоре, які ви бачите можливості для кращої економічної політики України?

— Уряд України, на жаль намагається відновити тверду управлінську вертикалю керування економікою через міністерство Економіки, колишній Держплян, виправдуючи це необхідністю подолання кризи та переходу до ринку. Вперше до подібної спроби вдався попередній Уряд прем'єра Леоніда Кучми та його заступника з питань економічної реформи Віктора Пинзеника у 1992 році. Май же рік прихильникам методів Держпляну СССР вдалося перебрати на Міністерство Економіки не тільки функції багатьох інших міністерств та державних установ, але й законотворчу функцію парляменту України. Про подібну суперконцентрацію економічної влади був не в змозі мріяти навіть колишній Держплян. Логічним завершенням їх діяльности було б відновлення керуючої ролі КПСС, реставрація СССР та інших державних примусових установ, притаманних совєтській владі. Через пів року парлямент схаменувся і повернув собі законодавчу владу в економічній сфері, а потім звільнив Кучму, висловивши йому недовір'я. Але було запізно, Україні завдано нищівну шкоду — економічну реформу припинено, високими податками придушено виробників, пограбуванням валютної виручки — експортерів, виробництво значно скоротилося, розпочалася гіперінфляція і близько 80 відсотків громадян України опинилися за межою жебрацтва. На превеликий жаль, ця політика певною мірою провадиться і наступним Урядом, в якому ще забагато людей з держплянівською ментальністю.

Щоб нарешті зробити економічну політику України сприятливою для запровадження ринкових змін, новий парлямент повинен призначити до Уряду України якомога більше осіб, які добре знали б, або принаймні мали б уявлення про принципи функціонування економіки на ринкових засадах, та методи переходу до ринку не держплянівськими, а гнучкими ринковими методами. Для цього потрібно перш за все створити стимули для ефективної праці та інвестування у виробництво споживчих товарів. Треба нарешті розпочати справжню приватизацію засобів виробництва та землі із виключенням чужих інвесторів, знизити податки для виробників, лібералізувати зовнішньо-економічну діяльність. Розвиток приватизаційних процесів дозволить подолати інфляцію, створить джерела доходів у бюджети різного рівня, відновить балянси між товаровою та грошовою масами, поверне стимули до праці та інвестування.

Дефіцит бюджету України у 1993 році склав 25 відсотків валового національного продукту, встановивши ще один сумний рекорд серед країн колишнього Союзу. Щоб покінчити з бюджетним безладдям треба протягом вже поточного року відмовитись від бюджетної підтримки дефіцитових підприємств, скасувати державне замовлення, замінивши його на конкурсний державний контракт.

Потенційно Україна є над звичайно багата держава, яка має майже все необхідне для нормального розвитку та добробуту своїх громадян. Єдине, чого нам бракує, це продумана програма економічної реформи, яку запроваджували грамотні та чесні люди.

— Чи після довшого перебування у ЗСА і спілкування із американцями думаєте, що є перспектива в близькому майбутньому на широку допомогу ЗСА на економічному відтинку?

— Уважаю, що в поточному році відбулися надзвичайно позитивні зрушення в українсько-американських відносинах. Україна підтвердила свій без'ядерний статус, а ЗСА зобов'язалися подвоїти фінансову допомогу Україні. Це сталося завдяки зусиллям адміністрацій з обох боків. На мою думку, надзвичайно важливу ролю у цьому процесі відіграли Президент України Леонід Кравчук та новий посол ЗСА в Україні Вілліям Міллер, які виявили високе мистецтво компромісу в межах можливого. Завдяки їх зусиллям, ЗСА нарешті почали ставитися до України як до суверенної держави, а не як додатка до Росії. В ЗСА повірили у Президента України, який довів світові, що Україні можна вірити, добившись ратифікації у попередньому парляменті зобов'язання України стати безядерною країною. Зважаючи на це, передчасні вибори Президента України не пішли б їй на користь, оскільки обраний у попередньому місяці парлямент ще не мав достатньо часу, щоб проявити себе і створити репутацію надійного партнера. Повіривши в Україну, ЗСА могли б зробити набагато більше, але не через допомогу, можливості якої дуже обмежені, а через сприятливі зовнішньо-торговельні відносини, через інвестування в економіку України. Для цього новому парляментові потрібно прийняти нормальні економічні закони, розробити чітку програму реформування економіки на ринкових засадах та послідовно її впроваджувати.

— Чи може на вашу думку Україна встоятися самостійно без економічної співпраці Росії і без її шантажу?

— Очевидно може. По-перше, нам потрібна співпраця з Росією, але на рівноправних засадах. По-друге, в Україні нема енерґетичної залежности від Росії, оскільки нафту за світовими цінами можна придбати денебудь, а є брак валютних ресурсів, який виник суто через помилки власного Уряду. Наведу тільки один приклад в сфері валютного реґулювання. Уряд законодавчо примушує експортерів продавати йому іноземну валюту за фіксованим курсом, що зараз у 3.5 рази нижче ринкового, що грабує виробників-експортерів та штучно стримує експорт. За моїми оцінками, тільки через стримування експорту Україна недобирає щорічно 800-900 міл. дол. Та ще 3.5–3.8 біл. дол. щорічно приховується експортерами за кордоном від пограбування своєю ж державою. Щорічна ціна лише однієї помилки Уряду України — близько 4.5 біл. дол. Виправлення цієї помилки ліквідувало б нашу залежність від Росії.

— Яка є можливість для обмеження корупції в економічному житті України?

— Альтернативою може бути відмова від держплянівських методів вирішення всіх економічних питань на терені Міністерства Економіки. Ось, наприклад, квоти та ліценції на експорт, за якими приходить до „чиновника" виробник продукції згідно з державною постановою — це основа корупції. Лібералізація економічного життя в Україні значно скоротить корупцію на державному рівні.

— Дякуємо вам, пане професоре, за вичерпні відповіді на усі поставлені питання. Але ще з більшою цікавістю думаю буду і я, і наша громада чекати на вашу доповідь, в якій ви напевно куди більше докладно представите перспективи політичних та економічних реформ в Україні. Тож допобачення, 3-го червня о год. 7:30 вечора в Українському Інституті Америки в Ню Йорку.

ВІДІЙШЛИ
● ВІД НАС ●

СОФІЯ ЦИГАН член УНС Відд. 375-го Т-ва ім. Д. Вітовського у Філядельфії, Па. померла 2-го жовтня 1993 року на 82-му році життя. Нар. 1911 року в Україні. Членом УНС стала 1966 року. Залишила у смутку мужа Василя, синів Романа й Юрія з родинами. Похорон відбувся 8-го жовтня 1993 року на цвинтарі св. Марії в Елкінс Парк, Па.

Вічна Їй Пам'ять!

Петро Тарнавський, секр.

СЕМЕН БУТИТЕР член УНС Відділу 94-го Т-ва ім Маркіяна Шашкевича в Гемтремку, Миш. помер 1-го березня 1994 року на 72-му році життя. Членом УНС став 1942 року. Залишив у смутку Катерину Бутитер. Похорон відбувся 3-го березня 1994 року на цвинтарі св. Михаїла в Ремус, Ілл.

Вічна Йому Пам'ять!

Гелен Татарська, сек.

ІВАН ОЛІЙНИК член УНС Відд. 147-го Т-ва ім. св. Михаїла в Аллентавн, Па. помер 10-го березня 1994 року на 80-му році життя. Нар. 24-го січня 1914 року в Фоґелсіл, Па. Членом УНС став 1939 року. Залишив у смутку дружину Юлію, сина Івана, сестру Анну Радфорд, троє внуків Ребеку, Сет і Джессіку. Похорон відбувся 15-го березня 1994 року на цвинтарі святої Марії у Вайтгол Тал., Па.

Вічна Йому Пам'ять!

Дженіс Мілінічик, секр.

